

ΓΥΡΩΣΙΜΟ ΤΕΥΧΟΣ
Τομ. Γραφείο
ΚΕ.Μ.Π.Α.
Αριθμός Τεύχους
3624

• ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ • ΤΕΥΧΟΣ 205 • 18ος ΧΡΟΝΟΣ • ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2011
ΚΩΔ. 2181

• MONTHLY EDITION • NR. 205 • 18th YEAR • APRIL 2011
COD. 2181

ΔΡΑΣΗ

Εργατοϋπαλληλικό
Κέντρο
Αθήνας

E-mail: eka@otenet.gr
http://www.eka.org.gr

Η ΔΡΑΣΗ σας εύχεται Καλό Πάσχα

Σ' ΑΥΤΟ ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ

• Αναδυόμενοι βιολογικοί κίνδυνοι και Επαγγελματική Ασφάλεια και Υγεία (EAY) • Περιβαλλοντικά νέα

IN THIS ISSUE

• Emerging biological risks and OHS • Environmental news

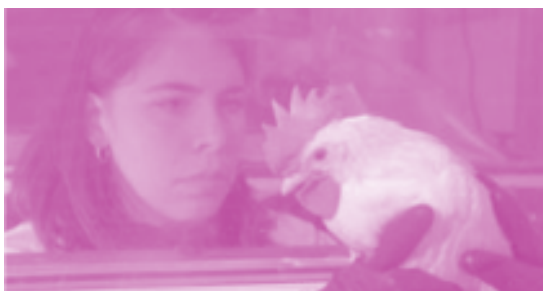
Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΔΙΚΗ ΜΑΣ ΥΠΟΘΕΣΗ

Αναδυόμενοι βιολογικοί κίνδυνοι και Επαγγελματική Ασφάλεια και Υγεία (ΕΑΥ)

Περίπου 320.000 εργαζόμενοι σε όλο τον κόσμο, εκ των οποίων 5.000 στην Ευρωπαϊκή Ένωση, πεθαίνουν κάθε χρόνο από μεταδιδόμενες ασθένειες (1). Τα τελευταία 10 χρόνια, η κάλυψη από τα Μ.Μ.Ε. έχει ευαισθητοποιήσει το κοινό σχετικά με τους βιολογικούς κινδύνους, όπως ο άνθρακας από βιοτρομοκρατικές δραστηριότητες, το σοβαρό οξύ αναπνευστικό σύνδρομο (SARS) και η απειλή της γρίπης των πτηνών. Ωστόσο, οι παράγοντες βιολογικού κινδύνου είναι πανταχού παρόντες και, σε πολλούς χώρους εργασίας, οι εργαζόμενοι αντιμετωπίζουν πολύ επιβλαβείς βιολογικούς κινδύνους.

Ποιοι είναι οι σημαντικότεροι αναδυόμενοι βιολογικοί κίνδυνοι;

Δύο από τις μεγαλύτερες πηγές ανησυχίας που έχουν επισημανθεί — οι κίνδυνοι σχετικά με την επαγγελματική ασφάλεια και την υγεία που συνδέονται με πανδημίες και οργανισμούς ανθεκτικούς στα φάρμακα στους χώρους εργασίας — δείχνουν πόσο σημαντικό είναι να αντιμετωπιστούν οι βιολογικοί κίνδυνοι **σε παγκόσμιο επίπεδο και σε συνεργασία με άλλους επιστημονικούς τομείς** όπως η ΕΑΥ, η δημόσια υγεία, η υγεία των ζώων, η περιβαλλοντική προστασία και η ασφάλεια των τροφίμων.

Πανδημίες

Ακόμη και στον 21ο αιώνα, αναδύονται νέοι παθογόνοι παράγοντες, όπως το σοβαρό οξύ αναπνευστικό σύνδρομο (SARS) και η γρίπη των πτηνών. Επίσης, επανεμφανίζονται νόσοι με τάσεις επιδημίας όπως η χολέρα και ο κίτρινος πυρετός. Όταν εμφανίζεται ένας παθογόνος παράγοντας — δεδομένης της ταχύτητας και του όγκου της διεθνούς κυκλοφορίας και του διεθνούς εμπορίου — μπορεί να εξαπλωθεί γρήγορα σε ολόκληρο τον κόσμο, προκαλώντας μια νέα πανδημία. Καθώς πολλές από αυτές τις ασθένειες είναι ζωνόσοι (ασθένειες που μεταδίδονται στον άνθρωπο από τα ζώα), οι εργαζόμενοι που διατρέχουν το μεγαλύτερο κίνδυνο να μολυνθούν από αυτές είναι εκείνοι που έρχονται σε επαφή με μολυσμένα

ζώα ή με αεροζόλ, σκόνη ή επιφάνειες που έχουν μολυνθεί από τις εκκρίσεις των ζώων αυτών. Οι απασχολούμενοι στον τομέα του διεθνούς εμπορίου και όσοι έρχονται σε επαφή με άτομα που έχουν μολυνθεί, όπως το υγειονομικό προσωπικό και τα πληρώματα αεροσκαφών, συνιστούν επίσης ομάδες υψηλού κινδύνου.

Οργανισμοί ανθεκτικοί στα φάρμακα

Οι αντιμικροβιακοί παράγοντες έχουν περιορίσει την απειλή των μολυσματικών ασθενειών. Ωστόσο, το επίτευγμα αυτό απειλείται λόγω της ανάπτυξης και της παγκόσμιας εξάπλωσης οργανισμών ανθεκτικών στους αντιμικροβιακούς παράγοντες, κυρίως λόγω της κατάχρησης ή της κακής χρήσης των αντιβιοτικών. Το υγειονομικό προσωπικό διατρέχει κίνδυνο λόγω της εμφάνισης οργανισμών όπως ο ανθεκτικός στη μεθικιλίνη χρυσίζων σταφυλόκοκκος (MRSA) και η εξαιρετικά ανθεκτική στα φάρμακα φυματίωση (XDR-TB). Οι ανθεκτικοί οργανισμοί συνιστούν επίσης κίνδυνο για τους εργαζόμενους που έρχονται σε επαφή με ζώα. Οι ανθεκτικοί στα φάρμακα οργανισμοί προκαλούν σοβαρές μολύνσεις οι οποίες δεν θα εμφανίζονταν διαφορετικά και χαρακτηρίζονται από υψηλότερα ποσοστά αποτυχίας των θεραπειών για την αντιμετώπισή τους.

Ανεπαρκής εκτίμηση κινδύνων

Αυτό είναι το δεύτερο σημαντικότερο ζήτημα που προσδιορίζεται στην έρευνα. Παρά την υποχρέωση εκτίμησης των βιολογικών κινδύνων που προβλέπει η οδηγία 2000/54/ΕΚ (3), η γνώση και η ενημέρωση σχετικά με τους βιολογικούς κινδύνους εξακολουθεί να είναι σχετικά ανεπαρκής. Στην πράξη, είναι δύσκολο να γίνει σωστή εκτίμηση των βιολογικών κινδύνων. Πρέπει να αναπτυχθούν καλύτερες μέθοδοι για τη μέτρηση και την εκτίμηση της έκθεσης στους βιολογικούς παράγοντες και τεκμηριωμένες σχέσεις δόσης-ανταπόκρισης. Επιπλέον, ένα ακόμη θέμα το οποίο ηγέρθη ήταν η ελλιπής ενημέρωση των εργαζομένων, για παράδειγμα, η ανεπαρκής παροχή κατάρτισης σε θέματα ΕΑΥ.

Τι είναι οι αναδυόμενοι κίνδυνοι

Ως «αναδυόμενοι κίνδυνοι» ορίζονται οι κίνδυνοι που είναι **νέοι** και **αυξανόμενοι**.

Νέος κίνδυνος σημαίνει ότι:

- ο κίνδυνος δεν υπήρχε προηγουμένως, ή
- ένα μακροχρόνιο ζήτημα θεωρείται πλέον κίνδυνος λόγω της αλλαγής των κοινωνικών αντιλήψεων ή

της κοινής γνώμης ή λόγω νέων επιστημονικών γνώσεων.

Ο κίνδυνος είναι **αυξανόμενος** εάν:

- ❑ αυξάνεται ο αριθμός των πηγών κινδύνου που εγκυμονούν τον κίνδυνο, ή
- ❑ αυξάνεται η πιθανότητα έκθεσης στην πηγή κινδύνου που εγκυμονεί τον κίνδυνο, ή
- ❑ επιδεινώνονται οι επιπτώσεις της πηγής κινδύνου στην υγεία των εργαζομένων.

Επεξεργασία αποβλήτων

Νέες και περίπλοκες καταστάσεις έκθεσης εντοπίζονται σε νέες βιομηχανίες όπως η επεξεργασία αποβλήτων. Η βιομηχανία επεξεργασίας αποβλήτων απασχολεί ολοένα και περισσότερους εργαζόμενους. Ωστόσο, η νομοθετική ρύθμισή της αναπτύχθηκε κυρίως για περιβαλλοντικούς σκοπούς και αδυνατεί να αντιμετωπίσει επαρκώς ζητήματα σχετικά με την ΕΑΥ. Τα σημαντικότερα προβλήματα υγείας που παρατηρούνται στους εργαζόμενους προκαλούνται από τα βιοαεροζόλ, τα οποία περιέχουν ποικιλία αερομεταφερόμενων μικροοργανισμών, στους οποίους περιλαμβάνονται οι μύκητες και οι ενδοτοξίνες, καθώς και οι πτητικές οργανικές ενώσεις (VOCs). Οι αναφερόμενες υγειονομικές επιπτώσεις περιλαμβάνουν φλεγμονή της ανώτερης αναπνευστικής οδού και πνευμονικές νόσους, οργανικό τοξικό σύνδρομο σκόνης (ODTS), γαστρεντερολογικά προβλήματα, αλλεργικές αντιδράσεις, δερματικές ασθένειες και ερεθισμό των ματιών και των βλεννογόνων. Η διαχείριση των ιατρικών αποβλήτων και των κοφτερών εργαλείων ενδέχεται να οδηγήσει σε άλλες μολύνσεις, συμπεριλαμβανομένης της ηπατίτιδας και της μόλυνσης από τον ιό της ανοσολογικής ανεπάρκειας του ανθρώπου (HIV).

Ποιότητα του αέρα εσωτερικών χώρων

Έκθεση σε παρόμοιους κινδύνους είναι δυνατόν να συμβεί σε παραδοσιακούς χώρους εργασίας όπως τα γραφεία, ο αριθμός των οποίων αναπτύσσεται μαζί με τον τομέα των υπηρεσιών. Οι αερομεταφερόμενοι μύκητες, για παράδειγμα, είναι πανταχού παρόντες στους εσωτερικούς χώρους. Η έκθεση σε μύκητες μπορεί να οδηγήσει σε άσθμα, ασθένειες της ανώτερης αναπνευστικής οδού, πονοκεφάλους, συμπτώματα παρόμοια με αυτά της γρίπης, μολύνσεις, αλλεργικές ασθένειες και ερεθισμό της μύτης, του λαιμού, των ματιών και του δέρματος και να συμβάλει στο «σύνδρομο του άρρωστου κτιρίου». Έχουν αναγνωριστεί πάνω από 100 000 είδη μυκήτων, αλλά υπάρχουν γύρω στο 1,5 εκατομμύριο σε ολόκληρο τον κόσμο. Οι αερομεταφερόμενοι μύκητες εντοπίζονται επίσης στους χώρους επεξεργασίας βιομηχανικών αποβλήτων και αστικών λυμάτων, στα βαμβακοκλωστήρια και στον γεωργικό τομέα.

Η ανεπαρκής συντήρηση των συστημάτων κλιματισμού και υδροδότησης οδηγεί επίσης στην ανάπτυξη και την εξάπλωση των βιολογικών παραγόντων σε εσωτερικούς χώρους. Εξαιτίας της οι εργαζόμενοι διατρέχουν τον κίνδυνο να αναπτύξουν τη νόσο των λεγεωνάριων. Ορισμένα συμπτώματα των εργαζομένων σε εσωτερικούς χώρους, τα οποία εσφαλμένα αποδίδονται σε ασθένειες που εμφανίζουν συμπτώματα παρόμοια με αυτά της γρίπης, είναι συχνά αποτέλεσμα βιολογικών παραγόντων που έχουν αναπτυχθεί σε συστήματα κλιματισμού με ανεπαρκή συντήρηση.

Ενδοτοξίνες

Οι ενδοτοξίνες είναι δυνατό να εντοπιστούν σε όλους τους επαγγελματικούς χώρους στους οποίους υπάρχει σκόνη από οργανικές ουσίες. Στα άτομα που διατρέχουν κίνδυνο περιλαμβάνονται οι εργαζόμενοι σε κτηνοτροφικές μονάδες, οι επιστήμονες που εργάζονται με τρωκτικά, οι εργαζόμενοι σε χώρους επεξεργασίας βιομηχανικών αποβλήτων και αστικών λυμάτων, ακόμη και οι εργαζόμενοι σε εσωτερικούς χώρους. Οι κλινικές επιπτώσεις περιλαμβάνουν από πυρετό, μολυσματικές ασθένειες, οξείες τοξικές επιδράσεις, αλλεργίες, οργανικό τοξικό σύνδρομο σκόνης, χρόνια βρογχίτιδα και σύνδρομο με συμπτώματα παρόμοια με αυτά του άσθματος, μέχρι σηπτικό σοκ, βλάβες οργάνων, ακόμα και θάνατο.

Συνδυασμένη έκθεση σε βιολογικούς παράγοντες και χημικές ουσίες

Αν οι κίνδυνοι από βιολογικούς παράγοντες είναι δύσκολοναεκτιμηθούν,οικίνδυνοιαπότησυνδυασμένη έκθεση σε βιολογικούς παράγοντες και χημικές ουσίες θέτουν ακόμη περισσότερα προβλήματα. Ενώ το φάσμα των ενδεχόμενων επιπτώσεων τους στην υγεία είναι ευρύ, είναι δύσκολο να καθοριστεί ποιος παράγοντας ευθύνεται για καθεμία από αυτές.

Βιβλιογραφία-Πηγές

- (1) Driscoll, T., Takala, J., Steenland, K., Corvalan, C. και Fingerhut, M., «Επισκόπηση της εκτίμησης των συνολικών επιπτώσεων από ατυχήματα και ασθένειες εξαιτίας της έκθεσης σε επαγγελματικούς κινδύνους», *American Journal of Industrial Medicine*, τόμος 48, αριθ. 6, 2005, σ. 491–502.
- (2) «Προσαρμογή στις αλλαγές της εργασίας και της κοινωνίας: μια νέα κοινοτική στρατηγική υγείας και ασφάλειας 2002–2006», COM(2002) 118 τελικό. http://riskobservatory.osha.europa.eu/risks/forecasts/biological_risks
- (3) <http://osha.europa.eu/publications/reports/6805478>
- (4) <http://riskobservatory.osha.europa.eu>

Νόμος – Πλαίσιο «για τα απόβλητα»

Η **Οδηγία-πλαίσιο 2008/98/ΕΚ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19ης Νοεμβρίου 2008 «για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων οδηγιών» (Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων L 312/3 της 22.11.2008), για τη διαχείριση των αποβλήτων στην Ε.Ε., αποσκοπεί στην ενθάρρυνση της επαναχρησιμοποίησης και της ανακύκλωσης των αποβλήτων, καθώς και στην απλοποίηση της υφιστάμενης νομοθεσίας.

Η οδηγία θεσπίζει μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης υγείας, εμποδίζοντας ή μειώνοντας τις αρνητικές επιπτώσεις της παραγωγής και της διαχείρισης των αποβλήτων και περιορίζοντας το συνολικό αντίκτυπο της χρήσης πόρων.

Η ενσωμάτωση της οδηγίας 2008/98/ΕΚ στο εθνικό μας δίκαιο είναι υποχρεωτική. Το ΥΠΕΚΑ έθεσε σε διαβούλευση Σχέδιο νόμου, το οποίο στοχεύει στα ακόλουθα:

- Την πλήρη εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας με την οδηγία-πλαίσιο για τα απόβλητα.
- Τον σχεδιασμό ενός ολοκληρωμένου και ιεραρχημένου νομοθετικού πλαισίου που θα ρυθμίζει συνολικά το ζήτημα της διαχείρισης των αποβλήτων, με ξεκάθαρη δομή και σύγχρονες, αποτελεσματικές και ορθολογικές διαδικασίες αδειοδότησης, οι οποίες θα διασφαλίζουν την περιβαλλοντική προστασία, τη διαφάνεια και έλεγχο των διαδικασιών, αλλά και τη βιώσιμη ανάπτυξη, καθώς και την κατάργηση ορισμένων προβληματικών (σε σχέση με το ισχύον κοινοτικό δίκαιο) στην εφαρμογή τους κανονιστικών πράξεων.

ΚΥΑ για τη βελτίωση της ποιότητας της ατμόσφαιρας

Το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και τα Υπουργεία Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Οικονομικών, Περιφερειακής Ανάπτυξης, Υποδομών Μεταφορών και Δικτύων και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, προχώρησαν στην υπογραφή Κοινής Υπουργικής Απόφασης για την ενσωμάτωση της Κοινοτικής Οδηγίας 2008/50/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ε.Ε. της 21ης Μαΐου 2008 «για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και καθαρότερο αέρα για την Ευρώπη»,

Στόχοι της ΚΥΑ είναι:

1. Ο προσδιορισμός και καθορισμός των στόχων για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα, ώστε να αποφεύγονται, να προλαμβάνονται ή να μειώνονται οι επιβλαβείς επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία και στο σύνολο του περιβάλλοντος.

2. Η εκτίμηση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα βάσει κοινών μεθόδων και κριτηρίων. Έτσι, προσδιορίζονται τα ανώτερα και κατώτερα όρια με βάση τα οποία γίνεται η εκτίμηση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα σε ότι αφορά το διοξείδιο του θείου, το διοξείδιο του αζώτου και τα οξειδία του αζώτου, το όζον, τα σωματίδια (ΑΣ10), το μόλυβδο, το βενζόλιο και το μονοξείδιο του άνθρακα, και στη συνέχεια η κατάταξη κάθε ζώνης και οικισμού ανάλογα με τα επίπεδα της ατμοσφαιρικής ρύπανσης. Επίσης, τίθενται για πρώτη φορά από το 2010 στόχοι και από το 2015 όρια για την ποιότητα της ατμόσφαιρας, σε ότι αφορά τα αιωρούμενα σωματίδια ΑΣ2,5.

3. Η συγκέντρωση πληροφοριών όσον αφορά στην ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα, ώστε να διευκολυνθεί η καταπολέμηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης καθώς και η παρακολούθηση των μακροπρόθεσμων τάσεων και βελτιώσεων που προκύπτουν από τα εθνικά και κοινοτικά μέτρα.

4. Η εξασφάλιση της διάθεσης αυτών των πληροφοριών σχετικά με την ποιότητα του αέρα στο κοινό. Ειδικότερα, το ΥΠΕΚΑ διαθέτει στο κοινό ετήσιες εκθέσεις για όλους τους ρύπους, ενώ σε περίπτωση υπέρβασης των ορίων ενημέρωσης ή συναγερμού για το όζον εκδίδει σχετικές ανακοινώσεις για την προστασία του πληθυσμού. Οι ετήσιες εκθέσεις μεταξύ άλλων παρουσιάζουν τις υπερβάσεις των οριακών τιμών, των τιμών στόχων, των μακροπρόθεσμων στόχων, των ορίων ενημέρωσης και συναγερμού. Οι εκθέσεις μπορούν να περιλαμβάνουν, ανάλογα με την περίπτωση, περαιτέρω πληροφορίες και εκτιμήσεις για την προστασία των δασών καθώς και πληροφορίες για άλλους ρύπους όπως, μεταξύ άλλων, για επιλεγμένες πρόδρομες ουσίες του όζοντος που δεν αποτελούν αντικείμενο κανονιστικών ρυθμίσεων.

5. Η διατήρηση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα, όπου αυτή είναι καλή, και η βελτίωσή της στις άλλες περιπτώσεις μέσω εφαρμογής προγραμματών αντιρρύπανσης.

6. Η προαγωγή μεγαλύτερης συνεργασίας με τα άλλα κράτη – μέλη της ΕΕ σε ό,τι αφορά τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης.